

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Io. Baptistæ Portæ Neapolitani, Magiæ Natvralis Liber Primvs, Qui rerum
causas vestigat, è quibus mirabiles manant effectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

IO. BAPTISTÆ
PORTÆ NEAPOLITA-
NI, MAGIÆ NATVRALIS
LIBER PRIMVS,

Qui rerum causas vestigat, è quibus mira-
biles manant effectus.

Magia quid significet. CAP. I.

MAGIAM à Perside nomen, & origi-
nem duxisse inter Platonicos non
obscuri testantur Porphyrius, & A-
puleius, in oratione pro Magia. Sui-
das Græcus nomē à maguseis traxisse
se putat. Cicero libro de Diuinatione,
Magus, inquit, persa lingua non
nisi interpres diuinorum, & cultor, ac genus sapientum
est apud eos. Hieronymus ad Paulinum scribens, ait A-
pollonium Tyaneum fuisse Magum, sicuti vulgus, siue
Philosophum, vt astruunt Pythagorici. Plinius inter au-
thores constare sine dubio dixit in Perside ortam à Zo-
roastre Oromasij filio, diligentiores paulò ante hunc
alium fuisse Zoroastren Proconnesium. Primus de ea
Osthanes commentatus Xerxem Persarum Regem
bello, quod is Græciæ intulit comitatus, ac veluti semi-
na artis portentosæ sparsisse obiter, infecto quocun-
que commeauerat mundo, qui ad rabiem, non auidi-
tatem modo scientiæ eius Græcorum populos egit.
Magia igitur apud omnes pro sapientia, & perfecta na-
turalium rerum cognitione accipitur, eosque Magos
appellitant, quos Latini Sapientes, Græci Philosophos

A

ab vno Pythagora, illius nominis primò, vt scribit Diogenes, Indi Brachmanes, & Gymnosophistas græcè, quasi nudos philosophos dicas, Babylonij, nec non Assyrij Chaldæos à Chaldæa Asia regione, Celtæ Galli Druydas, Bardos, & Semnotheos, Aegyptij Sacerdotes, Chabalistæ Prophetas: & tandem Magia diuersas apud gentes diuersis scelerum nominibus. Sed plerosque in ea fuisse viros, rerum Naturæ callentissimos reperimus, quemadmodum fuit Zoroastres Oromasii filius apud Persas, vt diximus, Numa Pompilius apud Romanos, Tescpion apud Gymnosophistas, Zamolxis apud Thracas, Abbaris apud Hyperboreos, Hermes apud Aegyptios, & Budda apud Babylonios. Memorantur præterea ab Apuleio Carinondas Damigeron, Hismoses, Apollonius, & Dardanus post Zoroastren, & Osthanem.

Quid sit Magia. C A P. II.

BIFARIAM *magiam* ipsam diuidit, infamem alteram, ac immundorū spirituum commercijs inauspicatā, carminibus, & nefariæ curiositatis arte concinnatam, efformatamq;, quam *magiam* vocāt, cui omnes docti, præstantesq; viri aduersantur, quæ præter imaginamenta, nullam porrigat rationis & essentiae veritatem, quorum nec vestigium mox remaneat, vt Iamblicus libro de mysterijs Aegyptiorum habet. Naturalem alteram sapientissimus quisq; festo plausu excipit, colit, & veneratur, vt nil altius, nilve bonarum literarū candidatis plausibilius. Ad hanc discendam, perquirendamque præstantissimos in Philosophia proceres viros Pythagoram, Empedoclem, Democritum, & Platonem à patrijs discessisse legimus, exilijs potius, quam peregrinationibus susceptis; hanc reuersi prædicauerint, hanc in arcanis habuerint. Reconditionis literaturæ viri scientissimi eam ipsam naturalium scientiarum apicem, ac cōsummatam facultatem esse dicunt, vt si quid nobilius, aut miraculo proximius in naturalibus scientijs, aut fingi, aut imaginari possit, id Magiam dixerint. Alij actiuam naturalis Philosophiæ portionem prodiderunt.

derunt, effectus suos ex mutua, & opportuna applicatione producentem. Platonici, vt Plotinus Mercurium sequutus habet libro de sacrificio, & Magia, scientiam esse, qua inferiora superioribus, vel terrena cœlestibus subijciuntur, & illecebris quibusdam arte petitis vniuersi qualitatē alliciat. Ob id Ægyptij Naturā ipsam Magam vocarunt, quod vim in alliciendo, attrahendoque similia per sibi similia possideret, & vim illam in amore consistere: & quæ Naturæ cognatione traherentur, magicos attractus dixere. Nobis verò non nisi vniuersæ Naturæ contemplationem esse videtur. Ex cœlorum enim motus consideratione, stellarum, elementorum, eorumque transmutationibus, sic animalium, plantarum, mineralium, eorumque ortus, & interitus occulta vestigantur arcana, vt tota scientia ex Naturæ vultu dependere videatur, vt latius videbimus. Id designare videtur Plato in Alcibiade, qui Zoroastri Magiam, nil aliud sibi videre dixerit, quam diuinorum scientiam, & cultum, qua inter regalia imbuuntur Persarum Regum filij, vt ad mundanæ Reip. imaginē, & ipsi suam Reip. regere, & administrare condiscerent. Et M. Tullius Diuinationum libro, neminem ait apud Persas regia maiestatem potiri, qui magica non fuerit imbutus scientia: nam vt mutuo dissensu, consensuque Natura mundum gubernat, ita & ipsi suam Reip. gubernare cōdiscant. Hæc, inquam, plurimæ compos potestatis, abditis scæntens mysterijs, delitescens rerum qualitates, proprietates, ac totius Naturæ cognitionem elargiens, docensque ex rerum consensu, dissensuque ita dissociare, vel mutua, & opportuna applicatione coniungere, vt ea opera efficiat, quæ vulgus vocat miracula, omnē admirationem, humanumve captum excedentia. Ideo in Æthiopia, & India vigeat, vbi herbarum, lapidum, cœterorumque ad id spectantium multa suppetebat facultas. Vnde vos, qui Magiam visuri acceditis, nil aliud Magiæ opera credatis, quam Naturæ opera, vt ars ministra, & sedula famulatur. Sicubi enim aliquid naturali cognatione deesse noscit, per vapores, & numeros opportunis illud instaurat temporibus, vt in Agricultura

ipsa Natura herbas, & segetes parit, ars verò præparat. Ob id Antipho Poeta dicebat, arte superamus ea, quibus natura vincimur, & Plotinus Magum Naturæ ministrum, non artificem vocat. Superstitiosi, prophani, impij homines hinc facessite, nil nobis vobiscum commune est, vobis clausa ianua est, nec solum ex huius limitibus, sed vrbe, & orbe expellendos, pœnis plectendos, & pessundandos censemus. Sed quali officio, doctrinâq; fungi debeat hic minister, in sequenti demonstrare intendimus.

De Magi institutione, & qualem oporteat esse Magi professorem. CAP. III.

NVNC Magum instituere fas est, & quæ nouisse, & meminisse oporteat, vt omniquaue instructus, monstrificos, & mirabiles effectus auspicietur. Quoniam ipsam Magiam actiuam, & naturalis Philosophiæ portionem descripsimus, iure quidē Magum, qui tanta debet maiestate pollere, exactum, & consummatum in Philosophia, consultissimumque exoptarem. Docet enim ipsa:

*Quid calor efficiat, quid terra, quid humus, & aer,
Quid generent vnda, magni primordia cœli,
Vnde maris fluxus, varijsve coloribus iris,
Reddere quid faciat clamor & tonitrua, & orbes,
Qua secreta faces noctu, quæ causa cometas
Proferat, & tumidas quæ cæca potentia terras
Concutiat, quæ sint auri, quæ semina ferri,
Totaq; Natura vis ingeniosa latentis.*

Medicinæ quoque haud sit ignarus: nam huic scientiæ congener, & simillima est, eamq; sub hac specie irrepsisse, & hominum mentes sic allectasse aiunt, & præfidia nobis multa præstat. Docet enim mitiones temperies, & compari modo ad ea peragenda cõponere, & applicare. Mox in herbarum dignotione nõ simplicem botanicum, sed acerrimum stirpium vestigatorem desideramus, vaga enim stirpium nomenclatione, & indistincta similitudine, diu, multumq; in aliquibus operib. insudauimus. Nec artificij inconuenientius, quam instrumenta

menta ignorare, quibus operatur, & adeo necessarium id iudicamus, ut hinc omne dependeat. Nec minus metalla, mineralia, lapides, & gemmas noscere decet. Præterea quanti distillationis artem facere debeat, cœlestium imbrium æmulam, & quasi prolem, neminem esse, qui ambigat, futurum putamus. Mira enim inuenta, & ingeniosissimè excogitata, & multa ad mortalium sortem utilia inveniendâ in dies promit. Veluti ex rebus roridos vapores, vapidos & pingues spiritus, grumos, & gummosos latices, & è penitioribus loculis delectentem essentiam elicere, eam in sublime extollere, ut viribus locupletare possimus. Verùm id non rudi quadam, crassaq; Minerva, sed suis causis, & rationibus facere condiscat. Mathematicas novisse disciplinas oportet, & præsertim Astrologiam: nam demonstrat,

Ardua quo cœli rapiantur sidera motu,

Quid ralignentem modo cogat hebescere Lunam,

Quæ circa certis dimensis partibus orbem,

Per duo denaregat mundi Sol aureus astra.

Multinagis enim cœlorum flexibus, & habitudinibus cœlestia multa dona terris largiuntur, multaque vim patiendi, operandiq; protrahunt, varixque rerum manant proprietates: ob id Platoniorum diu animos torfit, anxique disquisitio, quomam modo cœlestes susciperent influxus. Sit quoque Opticæ facultatis instructus, ut sciat quomodo oculi fallatur, visiones in aquis, speculis diuersè efformatis, ut imagines extra in aere pendulas mittant, quomodo clarè ea videre faciat, quæ procul absint, ignem longissimè iaculare, è quibus arcanorum pars magna Magiæ dependet. Has scientias, artes, & adiutrices Magiæ sibi adsciuit, quique has ignorauerit, Magi nomine indignus habebitur. Sit Naturæ dono artifex, & mechanicus: nam sine artificio sciens, aut ignarus artifex (adeo coniuncta sunt) ut frustra terat operam, nec optato potiatur vnquam. Sunt quidam cœli munere, adeo his rebus habiles, ut à Deo ficti esse videantur. Neq; hæc ita dico, ut ars aliquid limare non possit, & quæ bona sint, fieri meliora non posse, & quæ non optima, aliquo modo acui, & corrigi

posse. Gnaro animo, seduloq; res primò consideret, & præparet, mox opus aggrediatur, nil temere faciat. Hoc dicere volui, vt si inscius fallitur, nobis vitio ne vertat, sed suam culpet inscitiam: hæc enim non tradentis, sed professoris imbecillitas est: nam si hæc in manibus rudiusculi verfabuntur, derogabitur scientiæ fides, fitque vt fortuita videantur, quæ verissima, ac necessarijs eueniunt causis. Si quæ efficis mirabiliora, vis videantur, causæ cognitionem tollito, illud enim mirum, cuius causa latet spectantem, qui enim causas nouerit, nimum authoritati derogat, eatenus illud rarum, insuetumq; habebitur, quatenus causæ abditæ sunt. Aristoteles in Mechanicis ait, Architecti instrumenta fabricant, celantes principia illius, quæ admirationem præstant. Quidam lucernam extinxit, ac rursus muro, vel lapidi admouens, accendebat, ceu rem mirandam, & tunc illud mirum videri desit, inquit Galenus, quum sulphure contactum reperiere. Ephesius. Miraculum inde soluitur, vnde videtur esse miraculum. Sit quoque fortuna diues: difficulter enim operamur, si opes non suppetunt. oportet enim ditari, vt philosophemur, non autem philosophari, vt ditemur. Sumptibus ne parcat, sed perquirendo prodigus, dumq; attentius examinatusq; perquirat, patiens reuocare ne grauetur, nec laboribus parcat: otiosis enim, & ignaris naturæ secreta non panduntur. Vnde rectè Epicharmus dicitabat, Deos mortalibus omnia laboris pretio vendere. Et si descriptioni non respondent effectus, in aliquibus te defecisse scito, non enim rudibus, & tyronibus, sed artificibus, & ingeniosis breuiter perscripsimus.

Antiquorum opiniones de mirabilium operationum causis, & primo de elementis. CAP. IV.

QVos sæpe intuemur Naturæ effectus in causarum aucupio ita prisceorum Philosophorum animos accendit, vt in eo non parum insudarint, & hallucinati sint, vt varij varias dixerint opiniones, quas antequam vltèrius progrediamur, referre non fuerit inopportunum. Primi ab elementis omnia progredi, eaq; rerum
princi-

principiã statuerunt, vt Hippafus Metapontinus, & He-
 raclides Ponticus ignem, Diogenes Apolloniates, &
 Anaximenes aerem. Thales Milefus aquam. Hęc igitur
 primigenia Naturæ femina statuerunt, fcilicet ele-
 menta, fimplicia corpora (nunc autem illegitima, fpu-
 ria, & adulterina, & magis & minus alijs mifta trãsmu-
 tantur) materiale principium naturalis funt corporis,
 perpetua viciffitudine alterabilia, & vertibilia agitan-
 tur, atq; ita funt intra ingentes cœli fornices congloba-
 ta, vt totum hunc fublunarem repleant mundum. Ignis
 enim leuiffimus, puriffimusq; , vt vim effugiat, in al-
 tum fe fubtulit, & fuperiorem locum fibi afciuit, quem
 æthera appellant. Huic proximum elementum fpiri-
 tus, paulo igne ponderofior, immenfa amplitudine cir-
 cumfufus, per cuncta meabilis ad fuam nos reddit qua-
 litatem, nunc in nubes denfatur, cogiturq; in nebulas,
 & foluitur. Succedit his aqua, inde vltimum ex defæca-
 tis elementis abrafum, coalitumq; , quod terra dicitur,
 cunctis fubfternitur, crassa, folidiffima, impenetra-
 bilis, vt nil tangi poffit folidum, quod terræ fit expers,
 & nil vacuum fine fpiritu. Ipfam medijs fpatio æquilibra-
 ta, obuallatur omnibus, immobilis fola refidens, alia
 nanq; rotata vertigine circumferuntur. Hippon verò
 & Critias elementorum vapores principia dixere. Par-
 menides qualitates pronuntiauit; ex calido nanque &
 frigido omnia conftare dixit. Medici ex quatuor quali-
 tatibus, calido, frigido, humido, ficco, quando fimul
 conferuntur ex eorum victoria. Singula enim elemen-
 ta vicina, veluti quibusdam vlnis cõplectuntur, & con-
 trarijs diffident qualitatibus. Natura enim fagax rato
 modulo, miraq; opportunitate hanc machinam archi-
 tectata eft. Quum enim binæ effent in vnoquoq; qua-
 litates, in aliquibus iugabilis focietas, in aliquibus verò
 difcrepantia, talem fingulis de duobus alteram dedit,
 vt cui adhæreat, agnatam fibi, & fimilem habeat quali-
 tatem, vti aer, & ignis, alter enim calidus, & ficcus, alter
 vero calidus & humidus. Siccum enim & humidum
 contraria funt, conciliatione tamen focij caloris copu-
 lantur: fic terra frigida & ficca eft, aqua enim frigida &

humida, quæ et si per siccum & humidum sunt aduersantia, connectuntur tamen frigiditatis societate, aliter enim difficilis esset eorum concordia. Sic ignis paulatim in aerem abit per calidum, hic in aquam per humidum, aqua in terram per frigidum: & terra igni per siccum coniungitur, & ita prouidissimè gradiuntur. Inde ordine præpostero denuò transmutantur, & ex se inuicem fiunt: facilis enim transitus, quum communem nacta sunt qualitatē, uti ignis & aer per caliditatem, quæque autem ambabus opposita sunt qualitatibus, uti ignis & aqua, difficilius vertuntur. Caliditas igitur, frigiditas, humiditas, & siccitas principes qualitates dicuntur, quum ab elementis elabantur primò, & ex ijs secundarij emanent effectus, quarum duæ effectrices sunt, caliditas, & frigiditas, quæ plus ad agendum quam patiendum natæ sunt: patiuntur aliæ, humiditas, & siccitas, non quod profus occidentur, sed quia ab alijs cõseruentur, & inducantur. Secundariæ dicuntur, quasi primis inseruientes, & secundò operari dicuntur, ut emollire, maturare, resoluerè, tenuiorem reddere, uti quum calidum in mistum aliquod agens, educit impurum, & dum suæ actioni idoneum reddere tentat, ut simplicius fiat, euadit tenue: sic frigidum cõseruat, constringit, & congelat: siccum inspissat, & exasperat: nam dum excedit in illius superficie humidum, quæ consumere non ualeat, indurat: unde superficie scabrities inducitur, nam vacuitate depressa, & eleuata duritie, partium fit asperitas, & prominentia euenit. Sic humidum auget, corrumpit, & plerumque per se vnum agit, per accidens aliud, ut ex maturatione, constrictione, expulsionè, & ijs similibus lac, urinam, menstruum, sudorem euocat, quæ tertiæ à Medicis dicuntur qualitates, sic secundis inseruientes, ut illæ primis, & quandoque in aliquibus operantur mēbris, ut caput corroborare, renibus consulere, quas & nonnulli quartas vocant. Hęc igitur fundamenta pronunciarunt mistorum omnium, & operationum mirabilium, quæque in medio protulere experimenta, ijs componi, & causas reperiri posse crediderunt. Sed Empedocles Agrigentinus elementis uti

non sufficientibus concordiam, & litem addidit, ex vna res gigni, corrumpi ex altera, his versibus:

*Quatuor in primis cunctarum semina veram.
Iuppiter aethereus, Pluto inferus, almaq; luno,
Et Nestis lacrymis hominum, qua lumina complet.
Nonnunquam connectit amor, simul omnia rursus,
Nonnunquam seuncta iubet contentio ferrè.*

Iouem autem intelligit feruorem, & ethera, almam vero lunonem aera, Plutonem terram, Nestim quoque humanos riuos, tanquam genituram, & aquam. Concordiam & litem hanc reperiri in elementis per qualitates sibi oppositas dissidentes, & consentientes, ac etiam in ipso caelo, vti Iuppiter & Venus planetas omnes diligunt, praeter Martem & Saturnum, Venus amica Marti, cui planetae caeteri auersantur. Est altera inimicitia, quae per oppositiones domorum, & exaltationes. Flagent enim odio signa, & amicitiae nexu conuincuntur, vt canit Manilius:

*Quin etiam proprijs inter se legibus astra
Conueniunt, & certa gerunt commercia rerum.
Inq; vicem praestant visus, atq; auribus haerent.
Aut odium, foetusq; gerunt, conuersaq; quadam
In semet proprio ducuntur plena furore.*

Multas natura operationes ex formis prouenire.

C A P. V.

PERIPATETICI omnes, & recentiorum Philosophorum aetas, ex ijs, quae à vetustioribus dicta erant, rerum operationes omnes tueri non poterant, quum res aliquando contraria qualitatibus operarentur, ac ultra elementa, & qualitates, aliquod aliud esse coniectarunt, vti virtutes substantialibus formis connatae. Nunc autem, vt enucleatius patefiant omnia, equum est meminisse, à quibus vires proficiantur, non minimum in reperiendis notis, componendisq; profuturum: vt separare, & discernere discamus, nec omnem veram seriem conturbemus. Quum ex eodem misto plures fluerent effectus varij admodum, & diuersi, ex vno autem peroriti principio, est omnibus in confesso, cuiusmodi multa in

processu leguntur exempla. Iamq; vnde proficiscantur apertè dicturus paulò altius exordiendum est. Cuiusq; naturalis substantiæ (nam substantiã voco id, quod ex vtraq; compactum est) compositioni materia formaq; vti principia eueniunt, nec qualitatum functiones eijcimus, quæ ex primordijs in elementis latitabant, terminumq; simul replent numerum. Quum elementa ipsa in alicuius efformatione eueniunt, retinet efformatum qualitates præexcellentes aliquas, è quibus quanquam cunctæ in effectum productione concurrant à superioribus totū prouenisse creditur, quum sibi reliquorum vires ascribāt: si enim omnes æquè decertarent, inconspicua esset eorum virtus. Nec materia quodammodo viribus est viduata, non illa princeps, simplexque est, de qua memoro, sed quæ ex elementorum vi, substantijsque enata est, è duobus maxime patibilibus, terra videlicet, & aqua: & quas aliquando solet Aristoteles secundarias qualitates, & corporeos effectus appellare; nos materiei functiones, siue vires, siue alio vocabulo gaudent, cognominemus; vti rarum, densum, asperum, leue, durum, fissile, materiei gremio penitus constituta, ab elementis tamen omnia veniunt. Rectius igitur censui, ne confundantur, qualitatum effectus à temperatura, materiæ vero à consistentia effluere. At formæ tanta vis inest, vt quos omnes intuemur effectus, ab ipsa primum progigni nemini sit non cognitum, diuinumque habeat exordium, veluti superior, & præstantissima, per se sine alterius adminiculo eis, vti instrumentis vtitur, vt citius & commodius actionem expediat: quique animum minimè addictum, assuetumque speculationibus habet, à temperamento, materiaque omne effici posse putat, quum ijs tanquam per instrumenta fiant. Opifex enim si in alicuius constructione simulachri aliquo vtitur stylo, vel scalpello, non vtragens vtitur, sed suppeditando vt nauis expediat. Tres igitur quum in vnoquoque sint efficientes causæ, non feriari, aut cessare putes, sed foeticantes omnes, remissius vnam, validius reliquam, omniū vero maximè forma ipsa id efficit, reliquas corroborans,

& si deficeret, irritas faceret, & frustrarentur, quum nō sufficiant cœlestibus muneribus capiendis. Et quamquam sola exprimere eos non possit, quin reliquæ suos depromant, tamen nec confunduntur, nec diuersæ fiunt, sed ita inter se colliguntur, vt mutuo indigeant opere. Qui recte id rationis indagine cernere nouerit, obscuritatis nil habet, nec veri scientiam confundet. Vnde vis ea, quæ rei dicitur proprietas, non à temperamento, sed ab ipsa euenit forma.

Vnde eueniat forma, & de Homeri catena, & Platonis annulis. CAP. VI.

FORMA igitur, vt omnium præstantissima, compar quoque euenit loco: à suprema igitur vertigine proximè, huic ab intelligentijs, illis denique ab ipso Deo, sic quæ formæ, eadem est & proprietatū origo. Zeno Cirticus materiei Deum adiunxit, quorum efficiendi vnum, patiendi alterum fecit principium. Nam Deus, vt sentit Plato, quum primitus cœlos, sydera, ipsaq; rerum primordia elementa ortus, & interitus vicissitudine marcescentia, suæ diuinitatis omnipotentia apto modulamine condidisset, dein animalium, stirpium, & inanimatorum genera, ne illa eadem cum cœlo conditione forent, cœlorum, elementorumque viribus accitis, per gradus assignauit, inferiora supernis ancillari fatali lege sanciuit, & formam vnicuique suam sydereo lapsu viribus cumulatam immisit, & ne continua rerum desisteret procreatio, singula semen proferre iussit, & formam præparatis foæerari. Sic ab ipso cœlo deuenientes formas diuinas, & cœlestes esse necessariò pronunciabis; in qua formarū exemplar, & nobilissima consistit causa, quam Plato ipse Philosophorū princeps mundi animam vocat, summus item Aristoteles vniuersalem Naturam, Auicenna autem formarum datorem. Ipse non de re, vti caduca, sed ex se eliciens, & immittens primò intelligentijs, stellisque impartitur, dein elementa, tanquam per instrumenta materiam disponētia aspectibus informat. Quis est ergo tam demens, tam malè à natura formatus, vt si hæc ab elementis, cœlo, intelligentijs, & denique

ab ipso Deo veniat, cœlestem dicat, quod naturā illam non sapiat, & diuinā quodammodo maiestatem nō redoleat? & quum tanta cum eo sit affinitas, opera efficiat, quibus nil admirabilius, aut fingi, aut cogitari possit? Hæc igitur rerum combinatio, hæc series, & ordo diuinæ deseruiens prouidētia, vt quæ reguntur hæc omnia inferiora, ab ipso Deo primitus seriatim procedant, & operandi virtutē suscipiant. Deus enim, vt Macrobius ait, qui prima causa, & rerum princeps, & origo, suæ maiestatis foecunditate mentem creauit, hæc autem animam (secus autem christiana se habet veritas) quæ partim rationem, quam diuinis rebus, vtpote cœlo, & sempiternis ignibus imparitur (ideo enim diuinis dicuntur animatæ mentibus) partim quoq; & sentiendi, & crescendi caducis rebus vim largitur. Id Maro sentiens, mundi animam his mentem vocat:

Spiritus intus alit, totamq; infusa per artus

Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.

Homo igitur quum medius in vtroque consistat, & à cœlo nobilitate recedēs, & rationis particeps, qua meretur cæteris præstare animalibus, & sentiendi vim retinet, reliqua deinde animalia, vt ab eo degenerantia, duo tantum retinent remanentia, sentire, & crescere. Arbores autem quia sensu, rationeq; carent, quum crescendi tantum indigeant vsu, hoc potiri, solumque crescere, & hæc parte viuere dicuntur. Id exprimit deinde Poeta paulò post:

Vnde hominum, pecudamq; genus, vitæq; volantum,

Et qua marmoreo fert monstra sub aquore pontus.

Quum ergo ab ipso Deo mens, à mente anima proficiatur, & ipsa omnia, quæ sequuntur animet, vt conueniat cum bruto planta vegetatione, cum homine brutum sensu, hic autem reliquis intellectu, sic vt à prima causa, tanquam funiculus à cœlo ad infima vsque hæc tensus, mūtua quadam colligantia, & continuitate, vt superior virtus radios spargendo, ad hæc veniet, quod si extremum vnum tangatur, tremat, & reliquum moueat, iure hūc nexum annulos, vel catenam dixerimus, & Platonis annulis, & Homeri aureæ catenæ congruere vide-

videbitur, qui diuinarum omnium inuentionū fons & origo, sub figmenti nube id sapientibus intelligi dedit.

Εἶδ' ἀγεπερὶ σῆσθε θεοὶ ἵνα εἰδέτε πάντες,

Σερπῶν χρυσεῖον ἔξουρανόθεν κρεμάσαντες,

Πάντες δ' ἐξάπτεσθε θεός, πασαί τε θεάωναι.

Ἀλλ' ἐκείν' ἐρύσατ' ἐξουρανόθεν πρῶτονδε.

Christiana autem veritas habet, vt animæ non à mente, sed ab ipso Deo primitus emanent. Hęc noscens magus, vt agricola vltimos vitibus, sic ipse cœlo terram, vel, vt apertius loquar, inferna hæc superiorū dotibus mirificisq; virtutibus maritat, & inde arcana Naturæ gremio penitus latentia, veluti minister in publicum promit, quæq; assidua exploratione vera nouerit, vt omnes cunctorum artificis amore flagrantes, sui contentur omnipotentiam laudare, & venerari.

De sympathia, & antipathia, & ut per eas rerum virtutes reperiri, & experiri possint. CAP. VII.

EX proprietatibus quoq; occultis, animalibus, vegetabilibus, & speciebus omnibus inest (vt ita dicam) cōpassio quædam, quam Græci *συμπάθειαν*, & *αντιπάθειαν*, nos tritius cōsensum, dissentiumq; dicimus. Quædam enim mutuo connubio sibi associantur, & tanquã foedere deuinciuntur aliqua verò sibi ipsis infesta, & similitate dissentiunt, cæcisq; laborant discordijs: vel horribile aliquod, & destructiuū habent, quod rationibus vllis, & probabilibus, nec quæri, nec arctari possunt: nec prudentis erit huiusmodi causarum aucupio probare, nisi quod spectaculo eo fuerit Natura ipsa delectata, nec aliquid placuit esse sine pari, & nil esse in Naturæ occultis, quod arcana quadam proprietate non vigeat, & peculiari, vel ex his similitatibus & amicitijs multa ad hominum vsus & necessitates remedia contemplantur: quippe si alterum cum altero conspicietur inimicitiam habere, ad noxas, quas illud inferre posset, eo vti possent pro remedijs, fauit successus coniectura, & multa hac methodo adinuenta, posteritatis memoriæ tradiderunt, vt ex eorum monumentis conspiciere pos-

sumus. Pernicialia sunt brassicæ & vitis odia, ac spectanda earum dimicatio: vitis enim quum in tortis clauiculis omnia complecti soleat, solam refugit brassicam: nam propè sentiens in aduersam partem se torquet, vt si quis eam admoneret hoste esse in propinquo, dumque coquitur brassica, vinum vel si paucissimum instilles, nec coquitur, nec ipsius color constat. Vnde Androcydes hoc exemplo vsus, medelam contra vinum coniectatus est, brassicam videlicet posse temulentiam propulsare, vt Theophrastus inquit, quippe quum vitis etiam odorem brassicæ refugiat. Ipsumque olus, quo vitis fugatur, aduersum cyclamino perarefcit, vt vnū vifcat, alterum areat necesse est, iuxtaque consociatæ sæpè aridæ spectantur. Cyclaminus vino addita, ebrietatem auget, quam auferit brassica, vt diximus. Hedera & si arbores omnes ad perniciem ducat, maximè viti aduersatur, leditque, vnde etiam temulentiam propulsat. Mira quoque harundinis, & filicis discordia, & pernicacia, vt altera alteram necet. Ex hoc filicis radix confusa è cannis spicula corpori infixæ deiecit, & si quis penitus harundinem non nasci volet, filice vomeri imposito exaretur locus, & minimè renasci cognoscet. Orobanche inter legumina nasci auet, & maximè iuxta fabas, & orobum, easque strangulat, vnde orobanche commentum sibi vsurpauit: leguminibus addita, coctionem accelerare tradit Dioscorides. Cicuta & ruta sibi inuicem aduersantur, ruta non nisi velata manu runcatur, contrectaturque, quam nisi contexeris perniciofa nascentur vlcera, si tamen per ignorantiam nuda manu runcaueris, prurigo, atque tumor incesserit, manus cicutæ succo perlinito: copiosa ruta esui data, veneni noxam obtinet, quæ cicutæ succo extinguitur, adeo vt venenorum venena fiat, & ad potum cicutam rutam valere tradidit etiã Dioscorides. Ferox taurus fico arbori alligatus, mitescet, domaturque, vt Zoroaster ait, qui ex delectis veterum placitis Geopouica scripsit. Ex hoc inuentum est, vt caules caprifici si carni bubulæ inter elixandum addantur, vt Plinius scribit, magno lignorum compendio eam percoquant, & Dioscorides propinat
olythos

olynthos lacteo succo turgentes cum posca, ad hau-
 stum taurinum sanguinē. Elephas arietem timet, dum
 enim feritate effertur, ariete viso mansuescit, & con-
 flaccescit impetus, quibus Romani machinamentis,
 Pyrrhi Epirotarum Regis elephantos in fugam verte-
 runt, amplaq; victoria sunt potiti. Ex hae contrarietate
 ex ipsius elephanti membris ad elephantiasin multa re-
 media adinuenta sunt, quam summa elephantosū cu-
 tis ementitur. Simia testadinem supra modum horret,
 quæ ebrietati obnoxia est, quum vino inebriata capia-
 tur: ex testudine abluta fit remedium contra temulen-
 tiam. Homo & serpens adeo irreconciliabili dissident
 simulate, vt statim viso serpente horreat, & expauescat,
 & foeminae utero gerenti occurrens, partum abortu vi-
 tict: hinc natum est, quod foeminae partus difficultate
 laboranti: sit suffumigatio ex anguium senecta, foetum
 expellens, vel enecans, sed melius adipe ipsius os vuluæ
 adlinitur. Homini sic lupi visus est noxius, vt quæ prius
 contemplatus fuerit, vocem adimat, & anticipatus ob-
 tutu nocentis, licet clamare desideret, vocis ministerio
 careat: si se præuisum senserit, conticescit, & ferocitate
 torpescit, grauem virium iacturam facit. Vnde na-
 tum prouerbiū: Lupus est in fabula, à Platone in Po-
 litis traditum: lupus herinaceum timet, vnde herinacei
 sanguis gargarizatus vocem rauam, obtusamq; argu-
 tam reddit. Lupo canis inimicus, cuius pellis super eum
 suspensa, qui à cane rabido morsus est, aquæ tumorem
 amolitur. Accipiter columbaceo generi hostis infestus
 est, hoc tuetur tinunculus, cuius aspectum, vocemq; for-
 midat accipiter, nec eas hoc latet, quod vbiunque resi-
 det tinunculus, protectoris fiducia è loco nō facessunt.
 Hinc Columella ad expellendos accipitres è columba-
 rio ait: Genus accipitris, tinunculum vocant rustici, qui
 sane in ædificiis nidos facit. Eius pulli singuli fictilibus
 ollis conduntur, stipantiaque opercula supponuntur &
 gypso lita vasa in angulis columbarii suspenduntur:
 quæ res auibus amorem loci conciliat, ne vnquam de-
 serant. Huc spectat celebre illud magneris, & allii dissi-
 dium: nam magnes allio perunctus ferrum negligia.

vt Plutarchus adnotauit, & post eum C. Ptolemæus de
 leterix facultatis magnes est. & allium cōtra venenum
 est, at si contra magnetem valere à nemine adhuc de-
 scriptum sit, possumus tamen conijcere verū esse, quod
 cōtra vipers, rabidos canes, & venenosas aquarū mu-
 tationes valeat. Sic & animalia, quæ cū venenatis ho-
 stibus inimicitias gerunt, præliantur, & impunè vorant,
 nobis argumento esse possunt, contra eorundem ani-
 malium venatos ictus valere. Continua est dimicatio
 ceruorū cum serpentibus: serpens viso ceruo in cauer-
 nam se cōdit, ceruus narium spiritu foras extrahit, vo-
 ratq;: ob id contra eorum morsus ceruorum propinan-
 tur adipēs, sanguis & lapides in oculis cōcreti. Elephan-
 torum quoque anima è latibulis serpentes extrahit, &
 cum draconibus pugnat: quorum membrorū suffitus
 serpentes longè fugat. Ciconiæ è regionibus, quas in-
 colunt, lacertos, chersydros, cenchros, serpentes, alias ve-
 pratorum pestes fugat: omnes earum artus illis aduer-
 santur. Idem facit ibis in Ægypto. Ichneumon loto se
 loricat, & contra aspidem belligerat. Mustela cum ser-
 pentibus pugnat, & basilisco serpentum venenosissimo
 eius morsus exitio est. Exterret etiam basiliscum galli
 cantus, & cum serpentibus pro gallinis pugnat: cuius
 ius ad serpentum venenum propinatur. Sic testudo, &
 aquila. Scorpionibus stelliones inimici, ob id in oleo
 putrefacto, loca à scorpionibus puncta perlinunt. Mul-
 lus leporem marinū vorat, valet ad eius venenum. Sus
 impunè salamandrā venatur, eius pesti medetur. Cha-
 mæleonti accipiter inimicus, contra eius venenū hau-
 stum sterco potatur è vino. Sic ex plantarū sympathijs
 occulti aliquid venari non omittetur: quod ad aliquod
 malum expellendum socias habeat vires. Optimè cor-
 ruda, vnde fiunt asparagi, feritur vbi harūdo, quia mul-
 tam inter se ineunt familiaritatem: ambo pronos ad
 Venerem reddunt. Vitis, & olea mutuo fruuntur con-
 fortio, ex Africano: vtraq; ad hominum cōmoda ami-
 cas præbent vires. Sic attragenes ceruos amant, quorum
 luxuriosa natura est: vtriusque membra promptiores
 ad coitum reddunt. Mutuus amor inter perdicēs & ca-
 pras.

pras, & ad idem remedium valent. Sic fargus & capra. Canis homini amicissimus: corporis doloribus applicato, transire in eum morbum tradit Plinius.

*A Cælo, & syderibus vim nasci, multa que inde
euenire. CAP. VIII.*

NON dubium reor inferna hæc supernis illis ancillari, & ab ætherea natura illa vim quandam illabi, vt quæ mutationi obnoxia sint, rata lege, & continua serie corrumpantur, atque gignantur. Aegyptij, quos primum liquet cælorum effectus scrutari, & metiri aulos, postquam perpetuæ serenitatis obsequio in patentium camporum æquoribus habitantes, quum è terra nil emineret, quod contemplationi cæli officere possit, æterna semper clara, perspicuaq; sydera deprehendentes, omnem curam in syderum cognitione influxuum posuerunt: quumq; otiosos valde perterreret causarum aucupium, cælo, & syderibus ascribere cuncta, vt inde duceret vnumquodque fatum, cælique influxum in exortus hora, & interitus, stellarum reciprocationibus effectus producebant miros: vnde certis sub horis, statis temporibus, & aspectibus, omnia parari, colligique cœpere, nec vltra progressi suam tuentur opinionem. Cõfirmat id Ptolemæus, qui cœlestes influxus ad normam expangere, & inde multa præfagire est ausus: & verbosa, ait, probatione non indigere. Nec minus & syderum omnium verberare, animantia, germinaq; omnia crescere, decrescereque ex aliquibus crebrius, manifestiusq; alijs verò incertius, & interuallis rarius. Aristoteles dum superiorem lationem cunctorum causam, & principium esset cõtemplatus, quæ si desisteret, hæc illicò deperirent. Necessitate, inquit, fuit hic mundus superioribus lationibus contiguus, vt vniuersa inde virtus gubernaretur: tantamq; vim à Sole diffundi nouit, quod denuò concinnè protulit. In obliquo circulo flexuosus Solis meatus progenies, & interitus caducorum omnium est, & accessu, recessuq; temporum interualla causari. Plato cœlestes quosdam circuitus causam esse fecunditatis, sterilitatisque ait. Ipse Sol temporum

rector, vitæq; regimen est. Vnde Iamblicus Ægyptio-
 rum doctrinâ fretus, inquit: Quicquid boni adest, id
 solari potestate adesse certū est, & si quid ab alijs habe-
 mus, ab ipso tamen absoluitur. Vocat eum Heraclitus
 fontem cœlestis lucis, Orpheus vitæ lumen, Platon cœ-
 lestem ignē, sempiternum animal, æstrum animatum,
 maximum & diurnū, Physici cor cœli vocant. Afferitq;
 Plotinus ab antiquis Solem Dei loco esse veneratū. Nec
 minus Luna sua, Solisq; virtute operatur, quum nobis
 affnior, & peculiarior sit. Albumasar per Solem, & Lu-
 nam omnibus vim infundi, insinuariq; dixit doctissi-
 mus Hermes post Deum Solem & Lunam viuientium
 omnium vitam esse. Hæc terris citima, cæteros planē-
 tas vicinitate exuperans, humidorum domina, & con-
 ciliatrix est, & cum ea tantā habent affinitatem, vt ani-
 mata, inanimataq; sui incrementa, & damna sentiant,
 Maria, flumina, & laticum fluctus crescūt, & deficiunt,
 nunc properē fluctuant, nunc tardo feruntur cursu,
 Maris æstus reciprocando perpetua vicissitudine agita-
 tur, nec id nisi Lunæ motui ascribere cuncti, vt nunc
 auido haustu absorbeat, nunc verò intumescens de-
 cendo refluat: nec apparet, vnde aliter euenire possit.
 Munificentius prouocat animalia, tanquam ei manci-
 pantia, nam orbem replens, vt ait Lucilius, alit ostrea,
 echinos, spondylos, conchylia, canēros, cæteraque, quia
 noctu tepido fulgore mitificat, gibbosa autem, vel in
 cornua vtrinq; falcata inanit, & exhausta reddit. Idem
 etiam quod modo retulimus sydus, sentiunt cucume-
 res, cucurbitæ, pepones, quiq; plurimum humoris ha-
 bent aquei, vt adolescente gliscant, & senescente de-
 crescant, vt Arhenus refert, maxima perspicui posse So-
 li auersa, & aduersa eorum incrementa, & decremen-
 ta. Nec plantarum germina cœli statum respiciunt:
 quod norunt agricolæ, quum sæpius exploratum ha-
 beant in insitione: nam crescens lignum, non fructus
 incrassat, silens verò fructus, ligno languido, & macre-
 scente. Vnde Agriculturæ peritiores & anni circui-
 tum, & menstruum Lunæ cursum plantis sic necessa-
 rium iudicauerunt, vt pars hæc Agriculturæ apprimè ne-
 cessaria

necessaria sit existimata. Luna quoque dum per Zodiaci
 signa peragrat terrea, plantarum arbores fortes radices
 & subterraneas partes iniiciunt: si per aëra migrans
 commorabitur, arbor diffundet ramos, folijs luxuriās,
 & magis sursum, quam deorsum concrefcens. Immo
 quod certius reperiri poterit signum, quam quod in
 punice malo cernere est, ut quot diebus ab interlunio
 discesserit Luna, tot annis det sobolem? Et ferrum al-
 lium, & si Luna sub terris posita feratur, & item sub ter-
 ris latente vellatur, odoris foeditate cariturum. Cædua
 omnia, ut trabes, lignaque, dum novum sortitur Luna
 lumen, humore scatent plurimo, & quasi per humoris
 conceptionem emollita vermicultantur, & marcescunt.
 Vnde iubet Democritus, nec Vitruvius displicet, statuta
 ratione innocentius in decremento cædi, ut materies
 tempestivè cæsa, carie non deficiens, diuturnitatem
 recipiat. Quin ætates variando, varios demonstrat ef-
 fectus: nam à Solis coitu vsque dum cornicularis, &
 diuidua fuerit, humectat, & calefacit, humectans ma-
 gis: signo quod humida omnia gliscant, & humifi-
 cam virtutem ab ea recipiant. Dum verò præumi-
 da, & in orbem sinuata fuerit, æquè calidum, humi-
 dumque habet: sentiunt id arbores, & mineralia. De-
 crefcens verò vsque dum medio orbe cæsa, calida, hu-
 midaque, plus tamen caliditatis, quam plus habeat lu-
 cis: unde contingit pisces per aquarum superficiem
 commeare: in eo tamen occultus tepor, quia humecta
 diffundit, & humore aucto putredo provenit: unde in
 tabem ea resoluit. Vbi verò denuò cum Sole fiet syno-
 dus, & lumine orba apparet desierit, calida, & præ-
 stantiores tunc cæli statum Chaldæi astruunt sapi-
 entes. Sic lunarem quoque esse herbam, rotundis folijs,
 circinatis, & cœruleis tradunt, quæ Lunæ dies novit:
 nam crescens vnum in die producit folium, & decre-
 fcens deponit. Latius, & crebrius id apud nos perspicere
 licet in mansuetis animalibus, & plantis, continuo-
 que id experimur visu. Sentit formica minimum ani-
 mal syderum vices, ut interlunio cesset & quiescat, ple-
 nilunio in noctibus operetur. Murium fibræ lunari

numero respondent, vt tumidi orbe crescant, cauo autem decrescant. Capilli resecti, & vngues tonsæ post interlunium celerius, ante verò serius reascuntur. Alurorum pupillæ eadem Lunæ vices nouere, vt nunc amphores, nunc atctiores cernantur, quod qui huius rei periculum facere quæserit, in eodẽ sit lumine: maius enim eximie arctat, minus verò laxiores facit. Scrabæus syderum ætates, & tempora manifestat, ex stercore pilulam in orbem conglobat, humoque effossa serobe viginti octo diebus obruit, tantisper condens, dum ambiat signiferum Luna, & ad interlunium reuertatur: tunc orbem aperiens nouam dat sobolem. Cœpa (quod multò mirandum est magis) inter olera omnia sola syderum vicissitudines aduersas nouit, & contrarias habet augendi, minuendiq; vires: reuiuiscit enim, & congerminat decedente Luna, contra autem decrescit adolescente: quam ob causam Ægyptij sacerdotes eam nõ comedunt, vt apud Plutarchum quarto in Hesiodum commentario legi. Tithymali genus vnum, quod vocant helioscopium, quasi solsequum, comam ad Solis normam circumagit, vt expergiscatur, & occubet crepusculis sopitum, desiderio quodam exitum, & vt eius ortum manè spectet, noctu verò florem comprimat. Sunt & solares herbæ mulæ, vt heliotropion: iubare enim exorto interdum semper prono vertice spectat, vt nusquam videatur eius intoruisse folliculum, fœdere amoris quodam, seseque eodem inclinat, quo sydus defertur: sic maluæ flores, & cichorium. Lupinus quoque abeuntem Solem intuetur, vt caulem nusquam intorqueat, quotidie agricolis horam nubilo etiam obumbrante, vt horarum index demonstrat, eisque est confecti syderis signum: & in Euphrate, ait Theophrastus, loti florem non solum aperiri, & claudi, sed etiam caulem aliàs abscondere, aliàs patefacere à Solis occasu ad mediam noctem. Sic olea, salix, tilia, vlmus, & populus alba solstitium demonstrant, frondesque obuertunt, albaque lanugine canescens dorsum ostendunt. Irium, & arentis herba pulegij, tametsi radice careant, ligno suspensa, & affixa, florent, & sol-

stitium

Stitium ostendunt. Selenites (perinde ac si Lunæ iubar diceret) lapis est, quem alij aphroselinon vocant, is Lunæ imaginem continet, eamq; reddit in singulos dies augetentem, & decrecentem. Et lapis alius est nubeculam continens, quæ Solis instar emergens, demergensque circumuoluitur. Congratulatur cynocephalus Lunæ in exortu, quòd stans manus in cœlum tollit, & regium insigne in capite gestat, talemque habet cum Luna conuersum, ut in eius congressu, ex quo affici solet, quum inter menstrua non pernox, & blando colore illustrans omnia, sed opaca, silensque est, mas cynocephalus quoquam non intueatur, nec comedat, sed in terram demisso vultu, Lunæ raptu indignè lugens mœreat; scœmina vero illuni nocte non contenta, nusquam oculos contorquens, eadem cum mare patitur, & è genituali sanguinem mittit; ideo ad hæc usque tempora cynocephali in sacris nutriuntur, ut ex ipsis tempus coniunctionis Solis, & Lunæ sciri possit, ex Oro in hieroglyphicis. Atcturus exoriens imbres, & pluuias facit. Sirij exortum canes norunt, quia in rabiem aguntur, viperæ, & serpentes furiant, stagna moventur, in cellis vina fluctuant, & maximi sentiuntur in terra effectus, ocimum sub eius ortu pallefcit, & coriannum siccessit, à Theophrasto traditum. Caniculæ exortum quotannis obseruabant diligenter, & ab ea coniecturam capiebant, uti scribit Heraclides Ponticus, salubris ne, an pestilens annus futurus esset, nam si obscurior, & quali caliginosa fuerit, pingue, & concretum esse cœlum, ut eius qualitas grauis, & pestilens futura sit: si clara, & pellucida apparuerit stella, cœlum significat esse tenue, ac purum, & propterea salubre: quam sic metuebant veteres, ut ei canem sacrificare instituerint. Columella:

*Hinc mala rubigo, virides ne torreat herbas,
Sanguine lactantis catuli placatur, & extis.*

Et Ouidius:

Pro cane sydereo canis hic imponitur ara.

Præsentit eam fera, quam Origem appellat Ægyptus: nam Solis radios tunc contuens caniculam adorat.

Molestas dicit Hippocrates purgationes ante, & post eam, nec secandas venas; plerasq; demonstrat Galenus operationes in diebus decretorijs obseruandas, & necessarias admodum. Nec minus in ferendis segetibus, iactis seminibus, & plantarum propagationibus. Nec te magnorum syderum configurationes lateant: è signis discessus, vt aqueæ, igneæq; impressiones, in aëre videntur. Quod si hæc æquo animo conspexeris, quis non omnium inferiorum causas sydera ipsa esse conijciat? quibus iam ignoratis, maxima secretarum operationum scientia perire deprehenditur. Sed quid ex his nancisci poterimus, docuimus in Phytognomonicis.

De superiorum virtutum attractione. CAP. IX.

DIXIMVS de cœlorum effectibus in hæc inferiora, deq; rerum consensu, dissensuque; subiungemus nunc ex agnatione naturæ, quomodo superiorum virtutes attrahere possimus. Platonici Magiam vocabant attractionem vnus rei ab altera, ex quadam naturæ cognatione. Mundi autē huius partes, ceu animalis vnus membra, omnes ab vno auctore pendentes, vnus naturæ coniunctione inuicem copulantur: ideo sicut in nobis cerebrum, pulmones, cor, iecur, & reliqua membra à se inuicem trahunt aliquid, seq; mutuo iuuant, vt vno illorum aliquo patiente, compatiantur: ita huius ingentis animalis membra, id est, omnia mundi corpora conuexa similiter mutuunt inuicem naturas, & mutuuntur, & ex communi cognatione, cōmunis nascitur amor, & ex amore cōis attractio. Hæc vere Magica est. Ab orbis Lunæ concauitate propter naturæ congruitatem sursum trahitur ignis, ab ignis concauitate aer, à mūdi centro terra ad infima trahitur, & à suo loco rapitur aqua. Hinc & magnes ferrū, & electrum paleas, sulphur ignē, Sol flores multos, & folia ad se trahit, & Luna aquas. Plotinus, atq; Synesius inquirunt: Magna vbique natura est, videlicet certa quædam pabulis vbiq; certis inescans, non aliter, quam centro terræ graua trahens, Lunæ concauo leuia, calore folia, humore radices, cæteraque similiter. Quo quidem attractu secum ipso deinceps mundū testantur sapientes Indi, dicentes mundum

dum esse animal passim masculum simul atque foeminam, mutuoq; membrorū suorum amore vbiq; coire secum, atque ita constare, vinculum vero membrorum inesse per insiram sibi mentem, quæ per artus infusa, vt diximus, molē agitatur, & magno corpori se miscet. Hinc Orpheus naturam ipsam mūdi, Iouemque marem appellat, & foeminam, vsque adeo mutui suarum partium coniugij vbiq; mundus est auidus. Esse masculinum sexum foeminino vbiq; commissum declarat signorum ordo, vbi præcedens masculinum, subsequens foemininum, sic arbores & herbæ, vt animalia vtrumque sexum habent: mitto quod ignis ad aerem, aqua ad terram, masculi ad foeminam vicem habent, vt nō mirum sit, membra inter se mundana mutuū coniugij concupiscere. Planetæ partim quidē mares, partim foeminae, Mercurius hermophroditus. Quod sanè animaduertens Agricultura, præparat agrum, seminaq; ad cœlestia dona: similia quædam efficit medicina in corpore nostro, tum ad nostram fouendam, tum ad vniuersi naturam vberius comparandam. Sic & Philosophus astrorum peritus, quem proprie Magum appellare solemus, quibusdam illecebris, cœlestia terrenis opportunè quidem, nec aliter inferens, quam insitionis studiosus agricola veterem recenti stipiti furculum. Subiicit Magus terrena cœlestibus, imò inferiora passim superioribus, vt ferrum magneti trahendum, & cristallum Soli illuminandum, vel ouum gallinæ fouendum. Præterea sicut nonnulli fouentes oua etiā sine animalibus vitam illis ex vniuerso conciliant, & sæpe materias quasdam opportunè parantes, absq; ouis, manifestisve seminibus animalia procreant, vt apes ex boue, ex ocimo scorpionem, vitam videlicet à mundo, materijs certis, opportunisq; temporibus adhibentes, sic & Magus vbi cognouit quæ materiæ, siue quales, partim inchoatæ Natura, partim arte perfectæ, & si sparsæ fuerint congregatæ, quæ cœlitus influxum suscipere possint, has, eo regnante, potissimū colligit, præparat, adhibet, sibi que per eas cœlestia vendicat. Vbicunque enim materia quædam, sic superis exposita est, sic vt speculari

vitrum vultui, pariesve oppositos voci subito supernò patitur, ab agente potentissimo, à potestate, vitaq; mirabili ubiq; præsentè. Proclus vero libro de sacrificio, & Magia dicit, quod Philosophi quum considerarent in rebus naturalib. cognationem quandam, & mutuum nexum aliorum ad alta, & manifestorum ad vires occultas, & cuncta in cunctis inuenirent, Magiam conderunt, agnouerunt & in infimis suprema, & in supremis infima; in cælo quidem terrena non propriè, sed secundum causam, modoque cœlesti, in inferioribus vero cœlestia, sed modo terrestri. Nam vnde putamus plantas illas, quas heliotropias nominant, ad Solis motum Solem versus moueri? & selinetropias, id est, lunisequas, ad Lunam verti? Quamobrem in terra quidem aspicerè licet Solem, & Lunam, sed pro qualitate terrena, in cælo autem plantas omnes, & lapides, & animalia pro cœlesti natura, quæ quidem veteres contemplati, alijs cœlestium, alijs terrenorum adhibuerunt, vnde diuinas virtutes in locum inferiorem ob quandam similitudinem deduxerunt: nempe similitudo ipsa sufficiens causa est ad res singulas inuicem vincendas. Si quis papyrum calefaciat, deinde subijciat lucernæ proximæ, etiam si non tangat, videbit accensam subito papyrum, quamuis non tetigerit ignem, accensioneq; desuper ad inferiora descendente. Comparemus igitur papyrum calefactam cognationi cuidam inferiorum ad superiora, appropinquationem eius ad lucernam opportuno vsui rerum pro tempore, loco, & materia, processum ignis in papyrum, præsentis diuini luminis ad id, quod potest capere, accessionemq; papyri deificationi mortalium, materialiumq; illustrationi, quæ deinde feruatur sursum instar accensæ cannabis; ob quandam diuini seminis participationem.

Quemadmodum ex mundi contemplatione arcanarum rerum cognitio dependeat. CAP. X.

EX totius mundi faciei contemplatione, motu scilicet, habitudine, & figura, ex nascentibus, crescentibus, occidentibusve rebus arcanorum cognitionem depen-

dependere opinamur. Assiduus enim naturalium rerum scrutator, & contemplator, vt & Naturam ipsam gignentem, & omnia corrumpentem videt, ita & ipse facere condiscat. Nec minus ex animalibus: nam et si intellectu carent, sensibus adeo vigent, vt longè humanos superent, eorum actionibus Medicinam Agriculturam, Architecturam, Oeconomiam, ac deniq; scientias, & artes fere omnes docent. Et quæ in Medicina adhuc, aliisve artibus verè inuenta, omnia ab eisdem ostensa sunt. Idem in metallis, gemmis, & lapidibus faciendum remur. Fascinantium oculos rationis expertes bestiae natura quadam admirabili cauent: Columbae ad fascinationis amuletum, propulsationemq; laurinos ramulos tenues primùm colligunt, dein ad custodiam pullorum nidis imponunt, milui rhamnum, circi amaraginem, turtures gladiolum, corui amerinam, yppuxæ capillum Veneris, harpæ hederam, ardeolæ careon, perdicis harundinum folia, turdi myrtum, alaudæ gramen, vnde Græcum adagium:

Ἐν κρηδῶν κρήνη σχολιῆ κέρυπλος ἀγρέωσις.

Graminis intorti lastro galerita recumbit.

Cygni viticem, aquila callitrichum, vel lapidem ætitem, qui mulieribus commodus, nam abortibus aduersatur, ex Æliano. Herbas ad venena valentes eadem animalia demonstrauere, quum ad eorum commoda quæreret. Elephas chamæleonte iam depasto, qui frondibus concolor immoratur, suo veneno occurrit, oleastro desumens: hinc ortum est, vt si quis casu, chamæleontem deuorarit, oleastro assumpto, pesti medeatur, ex Solino. Pantheræ aconito deuorato, carnibus à venatoribus insperfo, ne extinguatur, humanum stercuris quærunt, quo sibi medeantur. Testudo ex serpentis esu morbum cõcipit, origani cibo noxam discutit, & contra eum dimicatura, hoc se munit. Quum mandragoræ mala vrsi gustauere, ne malum in perniciem conualescat, eunt obuiam formicas comedendo. Phalangium ceruis perniciosum, nam eos celeriter interimit, nisi siluestrem hederam comederint, & vbi venenosa aduertunt pabula, sibi cinara medentur herba, & contra ser-

pentes se muniunt elaphobosco, Sic palumbi, graculi,
 & merulæ laurifolio. Cimicis natura contra aspidum
 morsum valere comperit, argumento, quod gal-
 linas, quo die id ederint, non interfici ab aspide, ex Pli-
 nio. Capræ ocimum spernunt, quia lethargum indu-
 cit, ex Chryippo. Vulnerarias etiã herbas ipsa demon-
 strauere. Cerui dictamo herba tela è corpore eijciunt;
 Cretenfes enim vulnerandi periti feras in verticibus
 montium pascētes, percutiunt, illi accepto vulnere her-
 bam quærunt, & euestigio spicula excidunt. Sic etiam
 & capræ. Elephantes in venationibus vulnerati, quæ-
 runt aloes lachrymam, & vulneribus illinunt. Ad inue-
 nere & sibi medicinas, quibus noxios humores è cor-
 poribus purgarent, ipsasq; nos docuerunt. Asini asple-
 num herbam vorāt, vt atram bilem eijciant, ex quibus
 edocti medici eandem herbam ad eundem vsu præ-
 parant. Ceruæ ante partum purgantur seseli herba, fa-
 ciliore ita vtentes vtero. Vrsi vt relaxetur intestinum,
 arum comedunt, ex Aristotele. Columbæ & gallinacii
 helxine pasti annum fastidium deducunt. Canes gra-
 mine herba comesta, omne id, quo affliguntur, cum pi-
 tuita & bile euomunt, sibiq; hæc vomitio salutē affert,
 rabiem enim nisi tollatur, facit. Et peculiaribus mor-
 bis, quibus infestantur, peculiaria remedia adhibendo,
 ab eis ijdem comonefacti, in nostris eisdem vtuntur.
 Leo quartana febre laborans, simias vorat, vt sanetur;
 hinc nos scimus cōtra febrem simiæ sanguinem valere,
 corroborando. Hausto etiam canum sanguine eodem
 morbo liberatur. Ventris & intestinorum dolor seda-
 tur intuitu anserum, & anatum visu: nam si eas cōspe-
 xerint, confestim torminibus liberantur, ex Vegetio;
 eadem anas maiore profectu & equinum genus cōspe-
 ctu suo sanat, ex Columella. Vnde Plinius, Quod tradi-
 tur in torminib. mirum est, anate apposita ventri trans-
 ire morbum, anatemq; emori, & carnem anatis in cibo
 torminosi prodesse, Marcellus scribit. Capræ & dorca-
 des non lippiunt, quod quasdam herbas comedāt. Ac-
 cipitres comedunt hieracium, quando caliginem ocu-
 lis senserint, In oculorum morbis elephantis lac bi-
 bunt.

bunt. Fœniculum nobilitauere serpentes, gustatu senescutem exuendo, oculorumque aciem succo suo reficendo: vnde intellectum est hominum quoque caliginem eo releuari. Herbis lacteis vescuntur lepores, ob id coagulum habent in ventriculo, hinc didicere pastores lacte herbis quampluribus lac coagulare. Perdices porrum mandunt, quia ad sonoram vocem prodest, ex Aristotele Problematum libro. Ex hoc Nero vocis gratia ex oleo stasis mensium omnium diebus, nihilque aliud, ac ne pane quidem vescendo. Instrumenta insuper quamplurima medicinæ animalia etiam adinuenerunt. In oculorum suffusione capra iunci punctura sanguinem exonerat, caper rubi: nam quum oculum caligine adumbratum, & non probè affectum ad videndum senserit, eum ad rupi spinam admouet, & referandum permittit, hæc ut pupugit, statim pituita euocatur, & nulla pupillæ læsione facta, videndi vsum recuperat, hinc homines hoc curationis genus didicisse existimatur. Ægyptij non ex humano inuento clysteres se didicisse, sed ibim auem ad deiciendas aluos vsum sibi, & medicinam docuisse prædicant. Ex qua etiam dietam didicere, & crescente Luna viuendi rationem augere, & decrecente diminuere. Virorum oculi hebetantur crebro, qua maxime causa fauos expetunt, ut conuulneratum ab apibus os, leuent sanguine grauedinem illam: vnde vtuntur hodie Medici ad oculorum hebetudinem phlebotomia. Gulo immodicæ voracitatis repletus, ventrem inter duas arbores stringit, ut excrementa protrudat.

Ex similitudine arcanas vires in rebus reperiri.

C A P. XI.

QUI penitus nostrorum maiorum scripta scrutantur, Hermetis scilicet, Orphei, Zoroastri, Othanis, Damagerontis, Harpocratiõnis, Kirannidis, & aliorum coæuorum cordatorum virorum, qui de arcanis conscripserunt, ea que adinuenerunt, non nisi ex similitudine seminum, fructuum, florum, frondium, & radicum, quæ morbos, humanos artus, & animalium

cognouerunt, nec non syderum, metallorum, lapidum; gemmarumq; , ex quibus postea Hippocrates, Dioscorides, Plinius, & alij, vbi vera esse cognouerunt, in suos libros transcripserunt, exceptis ijs, qui satis stulte, ne dicam inuidiosè, aut rabiosè ad manifestarum qualitatum normam redigere conati sunt. Opera pretium non vulgare erit, de eiusmodi aliqua referre exempla. Theophrastus de herbis loquens scorpij, & polypij imagines referentibus inquit: Non desunt quæ forma quadam peculiari spectentur, vt scorpij vocata radix, atque filiculæ, altera enim speciem scorpionis repræsentat, & utilis ad eius ictum, altera hirsuta, & acetabulis cauernosa, ceu polyporum cirri, quæ purgare inferius apta est, & vbi polypum innasci affirmat, delet. Et alibi. Nec quæ attribuuntur plantarum viribus, absurdè conscribi videntur, vt puta generandi seminis facultatem, atq; sterilitatem, sicut qui testiculus appellatus est: quum enim gemini sint, alter magnus, alter paruus, magnum efficacem ad coitum, minorem obesse dicunt. Quædam ad procreandum marem, vel foeminam valere, vt herba, quam marificam, & foeminiparam vocant: ambæ inter se similes, fructus foeminiparæ modo musci oleaginei, mariparæ geminus modo testiculi hominis. Ne semen foeticum sit, fructum hederæ candidæ facere dicunt, cõtra vt sit, prolificum fructu crataei, quod fructum tanquam milium refert. Penitus hominem sterile scere soli herbæ hemionitidis. Quæ enim fructuosæ & foecundissimæ sunt, foeticas dixerunt, quæ steriles, homines steriles reddere. Et alibi. Notabile in lappa nascitur flos in eo ipso hirsuto, & aspero non exiens, neque euidens, sed intra se coacpiens, & semen pariens, vt illis simile sit, quod in galeis, & viperis euenit; illa .n. vbi intra se oua pepererint, mox animalia gignunt, & hæc florem in se continens, concoquensque fructum deinde parit. Sed mutuas virtutes habent. Dioscorides scorpioidem herbam caudæ scorpionis effigie scribit, quæ ad morsus scorpionis valet. Sic serpentariam maiorem, minoremque, quæ extrema corticum superficie maculis varijs fuscis, rubris, croceis, ceruleis, serpen-

tum

tum exuium exprimunt, ad eorum ictus valere tradit, sic arum, arisarum, & callium anguinum, sic echium, & anchusę viperinum capitulum suis seminibus ostendunt, ad earum morsus valere. Idem de lithospermo, saxifragijs dixit, quę ad cõminuendos in vesica calculos valent, & multa alia, quorum liber plenus est. Tradit Galenus alaude auiculę galericulatum verticem esse, cuius similitudinem exprimit corydalis capnos: vtraque aduersus colicos suam affert opem. Apud Plinium multa, & innumerabilia leguntur, quę ex antiquorum scriptis transcripsit, quorum opera suis temporibus extabant. Aliqua ex eo referemus. Herbam in capite statuę enatam, collectamque alicuius in vestis panno, & alligatam in lino, capitis dolorem confestim sedare dixit. Eriphiam multi prodidere: scarabeum hæc in auena habet, sursum, deorsumque decurrentem cum sono hæc di, vnde & nomen accepit, hæc ad vocem nihil præstantius esse tradit. Orpheus suis lapidibus virtutes ex indole venatus est. Galactites lapis lactei coloris, cuius puluerem si sparseris super dorsum caprarum, suis scædibus copiosius lac præbent, si in potu nutritibus dederis, lac mammis adauget. Cristallus aquę similitudinem gerit: in febribus ore derentus, & volutatus sitim extinguit. A methystrus vini colorem refert, ebrietatem propulsat. Conspiciuntur in achate fruges, arbores, prata, & viridaria: puluis iniectus circa cornua, vel humeros bouum, dum arant, facit, vt maximã frugum copiam largiatur Ceres. Ophites serpentum maculas ementitur, eorum morsibus opitulatur. Calcophonos lapis illisus æris tinnitum reddit, Tragædis tradunt gestandum, quia optimam vocem facit. Hæmatites lapis tritus sanguinem reiicientibus, oculisq; cruore suffusus utilis, sic cinnabaris eiusdem coloris, & virtutis. Reliqua minimè duximus huc afferenda, quum in nostris Phytognomonicis diffusius pertractentur.

Quomodo ex similitudine componendum, & applicandum sit. CAP. XII.

NATVRAM virtutum similitudinem ostendisse iam diximus, nunc quomodo eas componere, &

applicare possimus, doceamus. Nec est principium magis in dicendis profuturum, nec radix, vnde secretorum & mirabilium operationes expullulent magis: proinde maximam & talem adhibeas diligentiam, qualem accuratissimè veteres adhibuisse in eorum scriptis reperi-
 mus, vt hinc pars maior eorum secretorum constet, vt in compositione noscere, & assimilare discas. Vniuersas rerum species, & qualitates ad se aliqua secundum totum eorum posse inclinare, trahere, allicere, & ad suum conuerrere simile videmus: & si ex actione præcellentes fuerint, id facilius eueniet; vti ignis ad ignem mouet, ad aquam aqua. Asseuerat Auicenna, si quid diu in sale steterit, sal siliginem totum respiciet, & si quid in foetido foetidum, & si cum audace, & timido, audax & timidus fiet, cum hominibus si quod animal conuersari solitum, humanum & cicur euadet. Huiusmodi multa astruunt Medicorum dogmata: vti corporum partes aliqua similibus gaudent, vt cerebrum cerebro, dentes dentibus, pulmo pulmone, & iecur iecore. Hominis, vel galline cerebrum memoriæ, & ingenio confert, eiusdemq; calua recens epulis immissa iuuat epilepsiæ. Galline ventriculum ante coenam si comederis, & si ægerimè concoques, ventriculum tamen confirmat. Cor simiæ cordis prohibet pulsum & audaciam, quæ in corde residet, adauget. Lupi virga asca, & incli-
 si edatur, Venerem excitat, si languescant vires. Vulturis corium dextri calcanei dextro podagrici pedi si imponas, vel læuum læuo, articulorum lenit dolores; & tandem membrum quodlibet membro simili prodest. Pleraque ex Medicorum libris condisces, non est enim nostri consilij omnium meminisse, quorum iam ipsi meminere. Colligendum præterea, multumq; animaduertendum quibus insit rebus qualitas, vel proprietatis alicuius excessus, & non communis, vel affectio, vel huiuscemodi perturbationes, & num ille excessus casu, natura, vel arte insitus sit, vt calorificus, frigidus, amor, audacia, sterilitas, foecunditas, tristitia, loquacitas, vel aliud quod facere volumus, ex his operetur, & quamminimè impune puto. Vt si mulierem foecundam

eundam reddere destinaueris, sœcundissima animalia considerato, & inter cœtera leporem, cuniculum, & mu-rem. Lepus enim superfoetat, dum vtero gerit, & singulis mensibus generat, & sœtus edit non vniuersos, interpositis enim diebus, quod res tulerit, peragit, & à partu continuo repetit coitum, & lactans adhuc concipit sœtum, & in vtero aliud pilis vestitum, aliud implume, aliud inchoatum gerens pariter. Considerabis præterea eas partes & membra, vbi affectio illa residet, vt ea propinemus indigenti, ob id leporum testiculos, vuluas, coagulum dabis sœminis & viris, sed sœminis de sœmineo, & masculis de masculino ad conceptum in mulieribus excitandum. Sic homo, vel indiuiduum aliquod, quod nunquam fuerit infirmum, a gritudinibus confert omnibus. Si audacem, vel impudentem aliquem reducere curaueris, fac illum secum afferre leonis pellem, aut oculos, vel galli, & animosus, & inuitus perget inter inimicos, & eius timorem inducet. Si loquacem aliquem optabis, dant linguas, modumque optato potiendi ranæ aquaticæ, syluestres anates, anseres, & si quæ sunt animalia obstrepera, & loquacitate non incelebria, quibus loquacitatis notam impingunt, quorum linguas si pectori, vel capiti dormientis mulieris supposueris, quia loquaciora noctu sunt, noctis secreta propalat. Pleraque, quæ potius luxuriantis, quam proficientis essent lectionis, quàm vberius hæc in Phytognomonicis tractentur nostris.

Quod indiuiduis peculiare insint dotis, aliquibus in toto corpore, alijs in partibus. CAP. XIII.

HAUDQVAQVAM dotibus indiuidua carent luculentis, & mirificis, sed magnam in operationibus retinent potestatem, & maiorem, quam ab ipsa habeant specie, vel occulta proprietate, vel ipso cœlesti stellarum situ, vt putauit Albertus mirabilem haurire patiendi, operandiq; energiam nō specificam, sed propriam & peculiarem: vnde varij indiuiduis ascribuntur effectus, & inclinationes, vario ab influxu, cœlestique habitudine, quæ omnia nouisse Magum oportet,

vt multis ostensis operandi vijs, eligat commodiorem, suoque inseruit vsui, si inops aliquando eorum fuerit. Nostrum enim tunc pensum absoluimus, quum indagandi, componendiq; methodum tradi dimus, ne quid nostris in historijs desiderari possit. Sed redeat, vnde fluxit oratio. Refert Albertus gemellos exiisse, alteri quorum latus erat, tactu cuius claustra, & portæ paterebant omnes, alter è diuerso repente claudebat, quæ aperiebantur. Alij catti, muris, aliorumve animalium sic perhorrescunt aspectum, vt non possint non ægrè ferre, & in animi deliquium cadere. Sic aliquibus strumas sanandi, & diuersa curandi vlcera impressa est cœlitus potestas: & quod chirurgum fatigauit multum, pharmaco curari non valuit, nec vlla profuit medicina, solo saluæ tactu sanatur. Nec minus considerari debent, quæ aliquibus conueniunt, vt meretricibus audacia, ganeonibus petulantia, furibus timiditas, & huiusmodi passionēs multæ, quæ passim literarum monumentis memoriæ produntur. Insunt præterea naturalibus rebus aliquæ communicationes, vt non solum ipsæ vires retineant, sed alijs communicent. Impudentissimæ meretrici non impudentia solum, sed virtus etiam inest, vt quæ tetigerit, vel secum habuerit, vim habeant impudentem reddendi: vnde qui illius sæpius se contempletus fuerit speculo, vel induerit exuias, ei redditur & in impudentia, & in libidine similis. Nec solum ferrum à magnete cōtractum trahitur, sed cetera allicit ferrea, ac, vti dicem⁹, annulus vnus, quē rapiet magnes, multos trahit, vt tanquam catena pendere videatur, & mutuo illius virtus transferatur. Idem in cæteris obseruare licet. Animaduersione quoque dignum puto, rerum virtutes aliquibus substantia tota, aliquibus verò & partibus immorari. Retinet echeneis nauē, non iam partibus præcipuè suis, sed toto suo corpore; exempla que plurima passim leguntur. Multa secundum partes operantur aliquas, oculis scilicet regulus, & catoblepa: fugiunt vesperilionis alas formicæ, non tamen cor, vel caput; fugiuntq; vpupæ cor, non tamen caput, vel alas; id in reliquis animaduertes.

De vi-

De viribus, quæ in vita tantum insunt, & quæ post mortem. CAP. XIV.

PERPENDERE, ac intueri par est functiones præ-
 insignes aliquas, immò maiorem eorum partem,
 quæ in vita tantum operantur, post autem interitum
 hebetantur, & euanescent, & raro aliquibus inserviunt.
 Luporum oculi vocem, catoblepa verò, & basiliscus
 confestim adimunt vitam; moratur echeneis nauigio-
 rum impetus; struthio, camelus ferrum cōcoquit, non
 iam emortui id operantur, quod nil penitus liquidò a-
 gunt: emoritur enim, & deperit virtus illa, vita iam eua-
 nescente, immò si partes eius ex eis eligendæ sunt, è vi-
 uis pētendæ sunt. Ideò in Naturalis Magiæ præceptis
 non temerè sancitum puto: si quæ ex animalibus con-
 sequi possunt, ijs iam viuis demere, fueritq; præstanti-
 us, si id fieri potest, vt in vita supersint, animantis iam
 expirantis debilitatur, & elanguescit virtus illa. Anima
 enim, inquit Albertus, his confert multum, quæ in ani-
 malibus gignuntur: interitus enim, aut corruptio per-
 uertit ea, & præcipuè si naturalis, quæ corruptis humo-
 ribus emoriuntur: viua longè secus operari sunt solita,
 viresq; luculentiores habent. Obseruatur id multum
 Medicorum ad stipulatu, cæterorumq; qui huiusmodi
 studio nauant operam. Si extrahentur è ranis linguæ,
 è pastinacis radij, lapides ex animalium capitibus, aut
 oculi, aut aliquid, vt opportunè operentur, non enim
 è mortuis illis, sed adhuc vita fruuentibus, viuaque in a-
 quam proijciantur, & viuant, vt non insita eius virtus
 deperat, & flaccescat, sed virtutis exuperantia ad agen-
 dum promptiora euadât. Nec aliter in omnibus id imi-
 temini, quod verbis parcentes, omittimus. Nec minus
 in rebus vita carentibus perspicere licet, remanent e-
 nim proprietates aliquæ sic consociatæ, vt operari non
 desinât, immò & valentius multo. Lupi sic ouibus sunt
 exitio, vt odium post interitum seruent: nam si lupina
 pelle tympanum accommodabis, inter cætera ex oui-
 bus pulsatum audies, silentibus sonoris omnibus, &
 obmutescere ea faciet, ex visci, vel lupi corio confectum,

& pulsatum longè equos abigit, & fugat. Et si ex omnibus eorum intestinis chordę in lyris tendantur, obstrepent, nec temperamentum vnquam efficiunt. Dissidet hyæna cum panthera: vnde qui hyænae corio se lorica iam mortuæ, fugiunt quæque, nec cōgredi quidem sustinent: & si eorum pelles è regione aduersantes suspendes, pantherarum pelles pili defluunt; leonis pelles cæterorum animalium pelles absument, & erodit, lupinæ verò quoque agnorum: & reliquorum alituum pennæ aquilinis permistæ in tabem resoluuntur, & per se deciduat. Aduersantur sibi florus, & ægithus, & tam est eorum pertinax odium, vt mortuorū sanguis simul commisceri non posse dicatur. Amant columbæ tinunculum, vt diximus, & in columbarijs repositus mortuus, amorem loci conciliat, vt post mortē amicum ament. Nec herbæ, simpliciaque cætera operari desinunt, quia iam detruncata, aut sicca depereant, sed iam validæ eis quoque vires prævalent. Tu autem considera, & æquamente librato, ne te in operando decipiant, qui mirabilia operari affectas.

Simplicia omnia statis exerceri temporibus, & pariter parari debent. CAP. XV.

DIXIMVS à cælo inferioribus rebus vim elargiri, & maximè plantis, propterea nos statis omnia parare debere temporibus, nec id prætereundum esse censemus: nam vt cælum varias reddit anni constitutiones, ita & plantas variat, ad incrementum autem, alimentumque plurimum cæli tēperies, vt dixit Theophrastus, & in totū anni conditio iuuat. Vnde non ab re est, quod prouerbio dicitur, annū producere fructum, nō aruum. Id autem duplici modo intelligendum, vno vulgari & communiter, altero peculiari. Primo modo docet Dioscorides. Verum in primis curam impēdere oportet, vt suis temporibus singula, & demetantur, & recōdantur, certe enim pro horum ratione aut valent viribus, aut euanido, nulloque munere funguntur. Serena igitur cæli constitutione demetenda sunt. Sic si non suo tempore, & opportune colliguntur, minus viribus valent, aut
si per

si per imbecillitatem intabuerint. Sic omnes radices
 autumnno euellende, tunc, quum humore & virtute sca-
 tent plurima: aliter enim exarescendo euanescent, &
 tunc cum decidua sunt folia, vis ipsis occultitur. Verno
 tempore flores, quum illo enascantur tempore, & vim
 retineant magnam, æstatis tempore folia: sic in cæte-
 ris obseruandum iubemus. Sciro aliqua multum reti-
 neri, aliqua breui temporis processu vim expirari, vt
 omnibus conspiciere licet, & cautum est Medicorum
 regulis, quæ multis seruentur annis, quæve inutilia
 sint habenda. Vnde sæpe, quæ traduntur irrita & vana
 reputantur experimenta, quum fortasse in manus in-
 cidant aliqua vetustate collapsa, & consumpta. Sed si
 peculiaribus temporibus colligantur herbæ, ex coele-
 stibus configurationibus singularem virtutem quan-
 dam suscipiunt, & facultatem à cælo longè nobiliorem,
 vt pote quæ à præstantissima syderum natura, & quali-
 tate manant: sic radices, caules, flores, folia, & semina
 decerpta maximæ efficacix, & longe validissimas vires
 recipiunt. Sed verum tempus definiri nequit, quum di-
 uersis in regionibus diuersa loca variè radijs Solis il-
 lustrentur, vel ab ijs longe remota, seriùs, & citiùs fœ-
 tus pariunt, & à terra pullulent: tamen aliqua in vni-
 uersum præsumunt. Radices tunc eruendæ, quum Lu-
 na silet, quia tunc, humore ad ima delapso, succo tur-
 gent, tempore vespertino, roscidus enim humor So-
 lis emerfu fugatur, & per siphonem caulis ad ima reuo-
 catur: congruum tempus fatentur, quum rugæ & pli-
 caturæ depereunt, & propter succi incrementa expli-
 cantur, deducunturque, immò rimulas agunt, dehi-
 scentes instar fœminæ, se futuro partui accingentis, ni-
 tentisque, & iam interior rimula in rimas fatiscit, dis-
 rumpique minatur. Folia eo tempore resecasse profue-
 rit, paulò post, quam è turionibus se explicant, & eis
 indui se ostendent, non autem nocturno rore roscida,
 sed sub primo Solis emerfu: nam meridie à Solis calo-
 re exhausto humore, sitiunt. Flores colliguntur quum
 gestant & annituntur fœtum depromere, priusquam
 accidi decidant, & dum roscido humore rigui sunt.

Tempus caules colligēdi, quum flores emarcuere, alio enim tempore vsui ineptiores. Semina quum maturitate casum minantur. Sunt & magis peculiaria. In calidis & tenuibus in principibus cœli locis constituendi sunt Sol & Mars, in humidis Luna, nec collabentur in decidua loca, & cœtera: nam hoc modo collecta ad medicos vsus maximo sunt emolumento.

Quod regiones, & loca maximè sint consideranda, ubi nascantur simplicia. CAP. XVI.

Nec eis raro errare contingit in plantis, metallicis, ijsque similibus, qui loci situ spreto ea propinant, quæ in vsum, & manus veniunt. Si quis vero id integrè assequi velit, non parum conducit si cœli status, & loca spectentur propria: vti enim locus diuersas fortitur temperaturas, ita & diuersitatem in plantis operari potest: & tantam aliquādo in plantarum virtutibus mutationem causatur, vt non solum huius disciplinæ rudimentis initiati sæpenumero fallantur, sed in earum virtutibus inquirendis & Medici, & qui non parum Philosophiæ studijs nauant operam. Cuius rei meminit Plato. Munivit Natura naturans loca terræ virtutibus diuersis, vt eis sigillentur virtutes diuersæ, vt in plantis, & rebus alijs, quales merentur secundum genus eorum. Cui consimilis est Porphyrij sententia. Quod locus est generationis principium sicut & pater. Cicutam è Suisi Theophrastus colligendam iubet, quippe Thrasiæ Mantinensis eo loco sumendam censēbat, vel si quæ alia loca prægelida erant, cuius succus Athenis venenum poena Atheniensium publica inuisus, quem quum Socrates præsumpsisset, præsentanea de medio morte sublatus est: hic autē impunè sumitur, & bestijs commanducatur. Niger elleborus Oera monte, & Parnasso præstantissimus, ahibi hebes & imbecillis: quare Hippocrates Democritum curaturus, è montibus colligendum curauit. Et Achaiæ apud Cabyriam maximè, vt refert Theophrastus, vitis quoddam genus habetur, cuius vinum abortu facit, & vbi canes vuas comederint, eas quoque abortu periclitari necesse est, & in gustu, nec
vua

vua sensum alium, quam cætere vuæ faciūt, nec vinam à cæteris vinis distare percipitur. Medicamenta, quæ in Eubœa oriuntur meliora, quæ ferat Æge, deteriora quæ Telethrium, asseuerat, sunt enim illa sicciora: Telethrium autem locum esse opacum, atq; subriguum. Et in Perside ferunt lethalem nasci arborem, cuius sunt poma præsentis veneni, vt illico vescentes interimant: quapropter in supplicijs tantum ijs vtebantur, Regibus tamen in Ægyptum translata, & Persianam perfidiam exuta, cibus idonea, & salubria defert poma. Columellæ de hac extant versus;

*Stipantur calarhi & pomis, qua barbara Persis
Miserat (vt fama est) patrijs armata venenis:
At nunc expositi paruo discrimine lethi,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.*

Clarum est, Dioscoridis autoritate, quod magni quidem refert, si loca, in quibus prodeunt cliuosa, ventis exposita, proflata, frigidaque, & aquis carentia: in his enim locis vires eorum longè validiores intelliguntur: contra quæ in campestribus, riguis, & opacis, cæterisque locis à vento silentibus enascuntur, plerunque degenerant, & minus viribus valent. Vnde si per regiones multum à primis distare videntur, neque pares retinent vires, eo deferantur loci, & vnde maximè vim illam sortiri videntur.

Locorum, & fontium proprietates aliquæ, qua operi nostro conferre possunt. CAP. XVII.

NEC minus locorum diuersitas in varijs rerum effectibus operatur. Locus enim quoque terrarum, aquarumque miracula retinet multa, quæ rectè scire & nouisse Magum oportet: nam sæpenuero videmus, aliqua situs ratione solum operari, & miracula afferre ob cæli inclinationē, & Solis imperum longius, & propius accedendo, recedendoque. Si enim terra vna ab altera non differret, non solum in Syria & Arabia in harundinibus, iuncis, herbisque essent odores & thuriferæ arbores, neque piperis baccas, neque myrrhæ glebulas darent, sed in omnibus terræ locis generis eiusdem omnia

procrearētur. Ex fontibus quoq; proprietates hauriuntur aliqua, quæ non aliter possent fieri, nisi quum terrenus humor suis proprietatibus saporū in radicibus infusus, enutrit materiam, per quam egrediens ad cacumen, profundat proprium loci, & sui generis fructus saporē. Zama Afrorum est ciuitas, ab ea passuum millia viginti est oppidū Ismuc, & quum Africa parens & alitrix sit bestiarum, & maximè serpentium, in eius oppidi agris nulla nascitur, & si allata ibi ponatur, statim moritur, & terra illa alio translata idem efficit. In Tarquinensi lacu magno Italiae nemora circumferuntur, nunc figuram triquetram edentia, nunc rotundam, ventis impellentibus. quadratam vero nunquam. In agro Cispadano, in tractu eo, qui monstera dicitur, tritici species, quam siliginē vocant, tertia satione in frumentum vertitur. Iuxta Harpasa Asiae oppidum cautes est horrenda; quæ vno digito mouetur, & eadē si toto corpore impellatur, resistit. Sunt quoq; & terræ, quæ maximis scatent ignibus: vt in Sicilia Æthna mons sæpe flagrat, & in Phaselide mons Chimera, & tradit Ctesias ignem eius aqua accendi, extingui vero terra. Et in Megalopolitano agro, & in subiectis Arciæ aruis si decidit carbo, terra ardet. Sic in Lycia Ephesti montes tæda tacti flagrant, vt lapides & arenæ in aquis ardeant, vnde si quis baculo fulcos traxerit, ignium riuos sequi narratur. Nec de aquis minora narrantur, dum enim per subterraneas partes procedunt, per alumen, bitumen, sulphur, & cætera metalla transeunt, nunc internas percurrendo partes, illicò corpus contabescit, & necatur; nunc vero interiora corporis vitia mederi solent. Sunt & genera aquarum multa, nec paucas habent proprietates. Est enim in Sicilia Himera flumen, quod in duas diuiditur partes: ea enim, quæ contra Æthnam profluit, infinita est dulcedine, quæ vero per sal currit, salsum habet saporē. Est & inter Mazaca, & Tuaua Cappadocię vrbes lacus quidam, in quem si harundinem immiseris, vel lignum, paulatim lapidescit, nec mutatur, quod aquis extat. In Hierapoli vrbe trans Mæandrum fluum aqua, quæ in tophum lapidescit, ita vt qui aqua-

ductus

ductus deriuant, integra fruāt ex illis septa. Sunt Boeotiae flumina Cephisos, & Melas, & quū pecora suis temporibus ad conceptionem partus per id tempus ex eo continuè bibant, inde quamuis sint alba, procreant alijs locis leucophæa, alijs pulla, alijs verò coracino colore. Sic ex Peneo Theffalico, & ex Astace Pontico fluminib. bibendo nigrescunt oues. Sunt & genera aquæ mortifera, quæ per maleficum terræ succum vim recipiunt in se venenatam: vti Terracinę fons, qui Neptunius vocabatur, ex qua qui biberant, vita priuabantur: quapropter antiquos eum obstruxisse fertur. Et Cychros in Thracia lacus, ex quo nō solum qui biberint, sed qui se lauerint, moriuntur. Stillantes sunt è saxo frigidissimi humores in Arcadia Nonacris nominata regione, quæ aqua Stygos hidor nominatur, quam neq; argenteum, neque æneum vas potest sustinere, sed diffilit & dissipatur, nec illam aliud continere potest, nisi mulina vngula, quæ memoratur ab Antipatro in prouinciam, vbi erat Alexander, per Iollam filium perlata, & ab eo aqua illa Regem esse necatum. In agro Phalisco via Campana in Corneto campo est lacus, in quo fons oritur, vbi anguim, lacertarum, reliquarumque serpentium ossa iacentia apparent, quæ si extrahere volueris, nihil reperies. Item sunt nonnullæ acidæ fontium venæ, vti Lyncesto, & in Italia virena Campania Theano, quam curiosè quum perquisissem, secus viam, quæ Romam ducit à Theano miliare distantem inuenimus, commendatissimæ dotis ad calculum. Fons est vnus Paphlagoniæ, ex quo etiã sine vino potantes fiunt remulenti. In insula autē Chio fons, ex quo qui biberint, imprudenter fiunt insipientes, & saxei redduntur sensus. Sufis autem fonticulus est, è quo qui biberint, amittant dentes. Nili aqua adeò fecunda est, vt ex ea animentur glebæ. In Æthiopia fons scaturit, qui circa meridiem adeo friget, vt sit inhabilis potui, vbi autem media accesserit nox, sic feruet, vt tangi non sustineat. Multi præterea sunt, quorum meminit Ouidius:

-- medio tua corniger Ammon.

Vnda die gelida est, ortuq; obituq; calefcit.

C 4

Admotis Athamantis aquis accendere lignum
 Narratur, minimos quum Luna recessit in orbis.
 Flumen habent Cicones, quod potum saxea reddit,
 Viscera, quod tactus inducit marmora rebus.
 Crathus, & hinc Sybaris vestris conterminus oris,
 Electro similes faciunt, auroq; capillos.
 Quodq; magis mirum est, sunt qui nō corpora tantum,
 Verum animos etiam valeant mutare, liquores.
 Cui non audita est obscœna Salmacis unda?
 Æthiopesq; lacus? quos si quis faucibus hausit,
 Aut furit, aut patitur mirum gravitate soporem.
 Clitorio quicumq; sitim de fonte leuarit,
 Vina fugit, gaudetq; meris abstemius undis.
 Hinc fluit effectu dispar Lyncestius amnis:
 Quem quicumq; parum moderato gutture traxit,
 Haud aliter titubat, quam si mera vina bibisset.
 Est lacus Arcadia, Pheneum dixere priores,
 Ambiguus suspectus aquis, quas nocte timeto:
 Nocte nocent pota. sine noxa luce bibuntur.

Aliæ sunt quoq; locorū, & fontium proprietates, quas
 qui quærit. libros legat, quos scripsit Theophrastus, Ti-
 meus, Possidonius, Hegesias, Herodotus, Aristides, Me-
 trodorus, qui vigilantia, & infinito studio locorum pro-
 prietates exquisierunt, & eas scriptis declarauerunt: in-
 de à Plinio, Solino, multisq; historijs narrata.

Compositiones valentius operari, & ut misceri, & com-
 poni simplicia debeant, misturas subingredientia
 nostras. CAP. XVIII.

NUNC subiungere necessarium videtur, quomodo
 simplicia multa in vnum componere debeamus,
 vt mistum violentius operetur. Proclus libro de sacrifi-
 cio & Magia tradit veteres sacerdotes, quod plura ad in-
 uicem miscebant, quia videbant simplicia nonnullam
 habere numinis proprietatem, non tamen singulatim
 sufficientē ad numinis illius aduocationem. Quam ob-
 rem ipsa multorum commistione attrahebant super-
 nos influxus, atq; quod ipsi cōponendo, vnum ex mul-
 tis conficiebant, assimilabant ipsi vni, quod est super
 multa.

multa. Constituebantque statuas ex materijs multis permistas, odores quoque compositos colligentes arte in vnum, reddentesque ynum tale, quale diuinum existit secundum essentiam, comprehendens videlicet vires quamplurimas. Hæc afferre volui, vt cognoscamus antiquos sæpissimè mistionibus vsos simplicium, vt mistum strenuius operaretur. Nos autem sæpius ex herbis, animalibus terrestribus, volatilibus, marinis, metallis, & lapidibus mistum composuimus alexipharmacum ad omnia venena ex dracontijs herbis, dracone pisce, viperis, & ophite lapide ex similitudinibus ducti. Dracunculus maior caulem habet versicoloribus draconum maculis, sic & minor: si maioris & minoris folia quis manibus affricauerit, aut radicem exederit, à vipera feriri posse inficiantur. Draco marinus dissectus, apertus, & impositus ictui suæ spinæ medela est, ex Aetio. Vipera ipsa excoriata capite & cauda abscissis, interrae eis omnibus reiectis, anguillarum modo cocta, à demorsis deuorata, maximum præsidium affert: vel caput à viua amputatum, morsuique impositum, & parte adhuc calente, quæ ceruicem contingit, venenum mirè extrahit. Ophites lapis serpentum colore, ad serpentum ictus prodest. Similia & multa reperies composita medicamenta ex terrenis, aquaticis, & volucris animalibus, herbis, & lapidibus in libro Kirannidis, & Harporationis ingeniosissimè excogitata. Sed nunc simplicia quomodo misceri debeant, enarrabimus, & componendi methodum, quam & Medicis obseruatam summo opere video. Quia sæpe vnico nõ indigemus effectu, sed duplici, & triplici, sic & simplicium mistura vtendum est, vt quæsitos depromat effectus, & ad hoc etiam inuentam iudico. Vel enim sæpius euenit, vt remisse operentur aliquando: nos vero, vt promptius agant, citiusque actione expediant, multiplici præsidio corroborare solemus: & contra si intense nimis effectum depromant, eorum vires hebetare, & extinguere. Sæpissime autem euenit, vt cum statutum membrum ferire volumus, caput videlicet, cor, vel vesicâ, associemus aliqua, vt illud directe vulnerent, & omnibus prouideant,

vnde euenit, vt contraria quoque permisceantur. In-
 cœptum igitur sermonem exequamur. Quum aliquod
 opus aggredieris, illud primum considerato, quod ma-
 xime intendimus, & ad quod simplex illud, vel mistu-
 ram dirigimus, compositionis basim, vel fundamētum
 substituamus, à qua compositum dicatur, & tantæ sit
 quantitatis, quantæ materialis formæ actiones esse de-
 bent. Nam vt agant, debitam exposcunt, determina-
 tamque quantitatem, alia autem, vti adiuuantia, & pri-
 mi condimenta addantur, nec absque ijs sic faciliter,
 nec tardius, citiusque operentur. Sic commiscetur o-
 doriferum foetido, amarum dulci, saporis, vel odoris
 gratia: nam si amara, foetida ve fuerit exhibenda mistu-
 ra, ab aliquibus reijcitur, quibus dirigitur, & animales
 spiritus eam fugiunt, & abhorrent, vt eo absorpto vir-
 tutis læsio sequatur. Sic tenuibus, & mollibus partibus
 crassæ, & duræ iucunditatis gratia permiscentur. Eue-
 nit aliquando, vt tam exigua sit pars, vt antequam cor-
 pus calefaciat, à corporis absumatur calore, tunc ali-
 quam addimus molem; nam operationem non impe-
 diens, conueniens pabulum præbet calori, ne citius,
 quam fuerit opus, consumatur materia, sitque opera-
 tione idonea. Si exempli gratia consopitas aues captare
 tentamus, commodum hoc nobis præstat nux methel-
 la, talium compos vitium, vt somnos cœciliet, stupidos
 reddat, & cerebri grauitate somno dentur, eam mistio-
 nis basim reliquis substernimus: vt viuidius inde ope-
 retur, opium, & meri feces adiungimus. Si dura sint, &
 fluere volumus, vt eo aptius legumina, vel alia saturen-
 tur, vt dicemus in præparationibus, eis quoque aues
 inescabimus. Mandragoræ itaque succo, vel cicutæ, vel
 bouis felle dissoluantur, ne ve foetida, vel amara vide-
 antur, mel, caseum, vel farinam immiscemus, vt res e-
 sculentior fiat, & madeant legumina, eisque comessan-
 da exhibeantur: nam quum cibum gustauerint, ad ter-
 ram consopitæ procumbunt, nec volare audent,
 apteque manibus capi possunt. Id in
 cæteris obseruandum
 iubeo,

Quomodo mixtura pondus inuestigari debeat.

C A P. XIX.

EST quoq; animaduertendum maximè, vt recta mixturæ dosis percipiatur, ponderumq; ratio reperiat, quod operationum bonitas rerum omnium, non nisi in optima proportione, ac recta harmonia est. Nec præbebunt mixturæ, quos pollicentur effectus, nisi omnibus sint numeris absolutæ: vnde nõ tam in eorum mixtionibus, quam per se præscos illos semper vti consueuisse comperiemus, nil nisi eorum delectu, & pondere, & sic experientia comprobata, nobis conscripta. Igitur maximam tu qui his operam impendis primum simplicis medicinæ pondus reperias, quantum res ferat, secundum quæsitæ rei proportionis imaginationem, & tecum finge medicamen illud ex quibuslibet componentium, respiciendo qua se habeat ad totum proportione: in toto enim ea esse debet, & quæ in partibus reperitur, & si plus suæ dosis positum esse reperies, habitis componentibus à toto id abstrahatur. Sic iam scito pondere, pro fundamento illud statuatur, & tantum alijs ponderibus subsistat, & ab eo remoueatur quantum inde alijs secum mixtis complexæ suæ æqui, valeat dosi, quum plures res medicamentum subingredi oporteat, & ea ex operantis coniectura percipiantur; sic de composita mixtura nunquam illud des, quod dosim excedat, etiam si simplex esset in virtute. Sed computatis gradibus omnibus non in quantitate maior vel virtute esse debet, vt diuersam habeat qualitatem, virtutemq; nam eam nõ addimus, vt dosim augeamus, sed vt facilius opus expediat. Est id quoq; præcipue animaduersione dignum, sic in mixturis, & medicaminibus ponderum proportionem variare debere, vt & regiones, & climata diuersa fiunt, nam & operando diuersam nanciscuntur virtutem: ibi enim viuidius, hic autem remissius operatur, vt monuimus. Tu æquamente librato & secundum simplicium operationem, ponderum ratio mutetur, demendo, adiungendo, & tui ingenij solertia accommodando, vt illud operentur,

quod querimus. Id autem in nostro opere ratione optima sepiſſimè vſi ſumus in experimentorum deſcriptione, per partes pondera deſcribendo: nec temere, & vt facilius percipiantur, quia fortalſe diuerſa ponderum nomina, quæ ab alijs obſeruari vidimus, artificem ab operatione impedirent, atque vt quiſque quæſita, & optata quantitate vtatur, iſdem que vidimus Cornelium Celſum vſum fuiſſe: ſic enim accommodatius omnibus ſatis eſt factum.

De ſimplicium præparationibus. CAP. XX.

COMPONERE iam & pondus inueſtigare docuimus, ſuper eſt præparationes ſimplicium quaſdam enarrare, quæ operi accommodatæ, & neceſſariæ viſæ ſunt maximè, longeque reliquis maioris artificij. Nec tam in ſimplicibus operationes cõſiſtunt, quam in eorum præparationibus, ſine quibus parum, aut nihil operabuntur. Simplicita igitur plurimis quidem artificij præparari ſolent, vt vſui aptiora, commodioraque ſint. Quæ præcipuè nobis vſu frequentiores, ſunt maturatio, elixatio, combuſtio, in calcem reductio, incineratio, diſtillatio, arefactio, & ijs conſimiles. Tunc enim aliquid maceramus, quum humore aliquo immergimus, vt tam interius, quam exterius res madefcat, & maceretur, vti diximus, & ſubtilior pars in expreſſione eliciatur, & terreſtris relinquatur, vt quæſitum humorem in meditullio recipiat. Elixamus autem tunc, quum ſucus ex aliquo non poſſit euocari: nam elixando à centro ad circumferentiam extrahimus, vbi maceratione, vel infuſione non euenit; ipſa tamen tenues reſoluit vapores. Sic aduſtione, torrefactione, & in calcem reductione vtimur, vt partes penitus humore priuemus omni, quod euenit, quum in calcem reducimus, vt facilius reſoluantur, vel in liquorem vertantur, alijsque rebus immiſceantur. Sic torrefacimus, quum res conterinequeunt, vt in puluerem vertantur, id animaduertendo ne res comburatur, & combuſta quæſita amittat vires, & aſſetur, vt tenuitatem recipiat. Res, vel ſimplicia diſtillantur, & vt potentioris virtutis eliciatur aqua,
quò

quò facilius res, & cōmodius operetur, & quia tenuiores medicamenti partes requirimus, crassioribus reiectis, quæ nostro officium instituto, & sic de alijs operationibus intelligendum est. Hæc nostro operi opportuna & necessaria esse censui.

Si quis autem hæc fufiis exoptabit, Medicorum libros consulat. Sed nunc ab his promoteamus stylum.

IO. BAPTISTÆ
PORTÆ NEAPOLITANI,
MAGIÆ NATVRALIS
LIBER SECVNDVS,

Varia inter se commisceri docet animalia, vt noua, & vtilia progignantur.

PROOEMIUM.

HACTENVS in causis, earumque actionibus, quod primo volumine præcepisse visum est, latius euagati, quam par fuerat: nunc autem quas polliciti sumus sæpè operationes aggredi non intempestiuum videtur, ne percipida eiusmodi videndi ingenia molestissime detineamus. Quum Magiam naturalium scientiarum apicem, & consummatam facultatem dixerimus, de ea igitur tractaturi, quodcunque summum, nobile, electum, & insigne, quod in latissimis naturalis historis campis pertracta-